

Landskap: Halland. *Upptecknat av:* Harald Nilsson
Härad: Hök. *Adress:* Karl XI gatan 23 Lund.
Socken: Knäred. *Berättat av:* Edvard Svensson
Uppteckningsår: 1930 - 1935. *Född år* 1873 i Attarp, Örkelljunga

Uppteckningen rör: Magi.

Svartkonstböcker.	S. 1 - 2.
Göra ackord med den onde.	" 3 - 4.
Trolla med människoben.	" 5 - 6.
Trolla med en människas hår.	" 7.
Trolla med hängdas rep.	" 8.
Göra sig osynlig.	" 9.
Göra sig oträffbar för skott.	" 10.
Hur man skall göra för att ej våra utan pengar.	" 11.
Hur man bar sig åt för att få den man ville.	" 12.
Hur man bar sig åt för att få allt man siktade på.	" 13.
Stifta oenighet mellan fästfolk.	" 14.
Skämma bössan.	" 15.
Hindra ål från att gå i ålkista.	" 16.
Målskjutning på trollad hatt.	" 17.
Göra en kvinna havande genom trolldom.	" 18 - 19.

Skriv endast på denna sida!

39 sid.

Smi ut ögonen.	S. 20.
Fördrina råtter.	" 21.
Korgamakaren "trollar" kreaturen att hoppa över gärdsgården.	" 22.
<u>Läkekonst.</u>	
När Korgamakaren sände diarre på sin kusin.	" 23 - 24.
Korgamakaren sätter diarré på en ko.	" 25.
Lappskottet.	" 26 - 28.
Hur Korgamakarens lappskott botades.	" 29 - 30.
Jägaren sände tillbaka lappskottet.	" 31.
När Ulla skulle bota Korgamakarens tandvärk.	" 32.
Korgamakaren befriade kvinnan från barnsängsplågor.	" 33.
När Korgamakaren botade fåret hemma i Attarp.	" 34.
När Korgamakaren botade kon, som var häxad.	" 35 - 37.
När de försökte häxa kreaturen hos Korgamakaren.	" 37 - 39.

Svartkonstböcker.

Svartkonstböcker kan en få köpa i boklådorna ännu, åtminstone finns di säkert i boklådan i Stockholm. Men de e inte vem som helst, som får köpa dom utan endast somliga lärda personer. Förr i världen fanns här tre Moseböcker till i bibeln och i dom stod alla di egyptiske trollkarlarnas visdom, men så blev här så många häxor och trollkarlar så di to bort di tre böckerna, å av dom gjorde di svartkonstboken. De e väl fenti eller hundra år sen. Som en vet kunde di egyptiske trollkarlarna göra allt som Mose och Aron gjorde utom lus. De van därför att trollkarlarnas överhuvud hette Lucifer. Mose och Aron gjorde sina underverk i Guds namn. Lucifer är de onda andarnas överste. Han bara regerar över alla di andre andarna och skickar ut dom att uträffa hans befallningar. Här finnes många olika grader av onda andar, liksom av goda. Om en ska fördriva något ont eller en onde ande, så måste det ske med en annan ande, som är högre uppsatt, och alltså kraftigare än den som skall utdrivas.

Förr i världen, å de e väl så nu me, skulle prästerna lära se all slags svartkonst innan di ble fullärda. De va den sista kurser och kallades den svarta skolan. Då lärde di se svartkonstboken. Den fick di tvunget kunna för att få bukt med gästar och spöken och all slags trolldom. Sånt kunde di också

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
-1-

fördrina i Jesu namn, men då skolle di ha en stark tro, och de va inte alla som hade den. Den mesta trolldom består i att besvärja korset.

Svartkonstboken är säkert ett par hundra år. Där står "ther och thet", i den. Vissa stycken äro tryckta med rött. Det är inte lätt att hålla reda på förtalen till styckena. En får vara kvick, så en kan läsa tillbaka igen. Först i boken står ett kontrakt och det skall underskrivas för att man skall kunna använda boken helt och hållet.

En svartkonstbok kan ha haft flera ägare efter varandra. Där var en, som di kalla Rättejägaren uppe vid Horsaberga backa i Götteryds socken. Han kunde trolla och han hade en svartkonstbok, där va sju, som hade ägt den boken före honom.

Om den som har boken dör, hans namn står sist på kontraktet, får han sota för allt det onda som di tidigare ägarna ställt till. Därför är alla angelägna att bli kvitt den, när di bli gamla. Men det går endast om någon skriver under kontraktet. Om di dör, som ägare till boken, skall di höra fan till, det står i kontraktet.

Det finns tre grader av andar, utom själva överanden Lucifer. Di högsta onda andarna kunna inte fördrias utan med goda andar eller korset.

Göra ackord med den onde.

Den som ville bli riktig trollgubbe skulle ingå ackord (ackort) med den onde. Han skulle gå till ett vägskäl, med åtminstona tre vägar, Kristihimmelfärdsdag och de två följande torsdagarna kl. 12 på natten och kalla på fan. +redje gången kom den onde och han såg ut som en vanlig människa, och man behövde inte säga något, för han visste vad det var frågan om, Kontraktet hade han med sig, skrivet, och så skulle man bara underteckna det med blod från sitt lillfinger. Där stod att den onde skulle hjälpa en i alla avseende, så att man blev rik och fick det bra på alla sätt och vis så länge man levde. Men efter döden skulle man tillhöra honom. "Å di människorna va varken brydda för pängarella annad. Å di konne göra så illa da ville sin i hela darra ti. Å bra geck de for dom så länge di levde." ---- Så kunde man även göra ackord på kortare tid. t.ex. sex veckor. Det var den kortaste tiden. Det kunde man göra när som helst, bara genom att läsa en viss formel i svart konstboken. Där står någon slags besvärjelse eller böñ till den onde, vari man lovade att tillhöra honom om man dog under den tid ackordet varade. Man skulle bestämma en viss tid När det skulle börja. Ackordet innebar att man under tiden det varade, skulle kunna göra allt vad man ville, se allt vad som hände i hela världen, och allt som skulle hända. Under

5024

tiden var man matt och olustig och hade inte kraft att göra något ordentligt arbete. Men äta och dricka det kunde man. Och man kunde göra så mycket ont man ville. Uch om folk kom till en och frågade om saker och ting kunde man ge dem besked om allt möjligt.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-

ARKIV

—
—
-4-

Trolla med människoben.

Man kunde använda sig av människoben, för att skada folk på ena eller andra sättet och till och med för att taga livet av dem. Om man t.ex. ville "sätta ränneskida" på någon så kunde man göra det med tillhjälp av ett ihåligt "folkaben" som man "lånade" på kyrkogården. När man lånade det skulle man säga, att det skulle användas till det och det ändamålet och att man sen skulle lämna det tillbaka. Det var inte noga när man lånade det och inte heller när man använde det. När man sedan lånat det skulle man hålla det i en bæk eller å där vattnet rann mot norr och så skulle man säga: "Så fort som vattnet rinner genom detta ben, så fort skall det rinna ur den och den, eller, så skarpa ränneskida ska den och den ha - och det skall vara så och så länge (eventuellt tills han dör) - och det skall ske i fans namn.

Man kunde även låna ben på längre tid, men inte längre än till julafhton. Då skulle det senast vara hemlämnat. När man lånade det skulle man fråga om man fick låna det och det benet, på den och den tiden, och ha det till det och det ändamålet, och att benets ande skulle vila över de personer man ville skada och detta i fans namn. Man behövde bara en liten benbit, som man kunde bära i ett snöre på bröstet. Dens ande som ägde benet vilade över alla ens gärningar, när man

bar det på sig.

Man kunde även skada folk och kreatur genom att lägga det lånade benet under foten till ett hus eller på något annat ställe på gården. Vid lånandet, och när man lade det under huset skulle man säga, att dens ande som ägde benet skall vila över både folk och kreatur, och allt som liv har, med sjukdom och bekymmer, besvärligheter och dödsfall, och det skall vara till den och den datum och det skall ske i guds namn.

När man lägger tillbaka benen på kyrkogården skall man tacka för lånet. Om man tog och lånade ben och inte bar hem dem igen i tid, så kunde man bli alldeles "vriden". Förstörde man benen fanns det ingen hjälp. Då blev man från "veded."

5024

Trolla med en människas hår.

Tog man tre hår av en människa och grävde ner dem i kyrkogården, och läste en viss formel ur svartkonstboken - i Fans namn - så blev den människan konstig alltid sedan.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
-7-

Trolla med hängdas rep.

Om man fick tag på ett rep, som någon hängt sig i, kunde man få makt med hästar, som annars var omöjliga att styra. Man skulle bara stryka med repet på tömmarna, en gång på varje törn, och på hästens rygg och lår sen kunde man köra den, hur man ville. Det var den hängdes ande som vilade över repet. Det var den som hjälpte till. De andarna äro nämligen starkare än andra andar. Och särskilt deras som avrättats, ty om dem vet man säkert att de tillhör den onde. Man behövde bara aldrig så lite av ett sådant rep. Om man då slog någon i huvudet med det, så fick den personen sådan värk i 8 dar, att han knappt kunde klara sig. Man kunde ta kraften alldeles från folk, om de var aldrig så stora och starka bara man rörde vid dem, om man bara hade ett sådant rep på sig. Det var den ondes makt som gjorde det.

Göra sig osynlig.

En skolle skuda en korponge å så hängan i de träd , dar en skåded en. Så kommer den gamle did å ska titta te'n, å så stoppar han en sten i näbbed på en. Så ska en ta den stenen å bära på se. Å när en stoppar den i mongen på se säl, så bler en osynli.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
-9-

5024

Göra sig oträffbar för skott.

En tar ed sticka brö å korsar mä hannen över å så gjorr en korstecknet. Sin ska en bära bröed på se.

Kommer da nåen å vell skuda, så rågar ente ed enda hag-gel. For di går bara udom bössepivan å trella rätt nör, å ha engen krafft.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-10-

5024

Hur man skall göra för att aldrig vara utan pengar.

Man tager ett ägg ur svalans bo, och koker det, sedan lägger man det tillbaka i boet igen. Så låter man det lågga där en liten tid till dess "älsken älla de som ongana ble å", blivit som en liten knuta. Och sedan lägger man den i börsen, så blir man aldrig utan pengar.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-11-

Hur man bar sig åt, för att få den man ville ha.

Di skolle ta en fröa (groda H.N.) å lägga i en träask, å så skolle di båra sju bärer i asken, å så stoppa asken i en myrestack. Men så skolle da hålla for örenen, så da ente hörde, när hon peb, for då ble de döhörda. Å så när den legged dar ed par år, så skolle di ta opp asken. Når di då hade den asken, sin så konna såväl påga som töser få vem di ville, bara di rörde ve klärna på dom mä asken.

En ska ta ögonstenana å en glada å bära dom på brösted i ed violettsiden, så kan både frontimmer å kara få fatt i vem da ville.

En kan osse ta gräingga (grävling) ögon.

Hur man bar sig åt för att få allt man siktade på.

Ja si forr i tien når ad jägarna di geck te nattvarden forsta gången, så toe di abbelaten å gömde. Sin så fäste di den på ed trä nån stäns. Så genge di så därnia en 45 alna ifrå träed, di fenge ente se se tebaga, så lae da bössan på axeln å skåde på abbelaten.

Om di ente gjore så, så va de ogjort. En kan titta se tebaga, men då feck en se Kristus på korsed, å sen ble de skit mä en.

5024

Stifta oenighet mellan fästfolk.

En ska ta bark å två trä, som stå å skava ihoba. Å de
ska en ge en å dom i pannekagor ella nåd annad, så di ente
ved å ed. Sin så lia da ente hing an.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-14-

Skämma bössan.

De va många tingest mä de, forstås. En skolle ta en trase å rönsa bössan mä. Sin to en å båra ed hål i ed trä å så stoppa en trasen i holled. Å så to en å gjore en plogg å hagtornsträ å satte i holled. Sin så va bössan rent odugli.

Halland
Nöck
Kvarn

5024 M. Halld. Nöck
bor. Edvardsson
Hindra ål från att gå i ålkista? 1873 i Alingsås, Hallingeby

1930-1935 Om man vill förhindra att ål gick i en ålkista, skulle man borra några hål i kistans grundstockar, och hälla kvicksilver i hålen och sätta en kork i. Då går ålen upp på land, och går vid sidan om kistan.

LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-16-

Målskjutning på "trollad" hatt.

De va dar oppe i Balsen. Vi skolle ud å ta en räv, å de va säkra jägare. Men vi feck engen. En hare feck vi, å de hade vi ente rätt te, men vi toen ändå forstås. Sin flådde vi en å kokte'n. Å brännevin de hade vi i överflöd. Å vi lådå vi söb.

Sin skolle di ud å skuda te måls på min hatt. Men ja gjore korsteckned på bå hatt å byssa. - ja de begripen i vell. Så kasta ja opp hatten, men de va löjn ad nån konne skuda rätt på'n. Sin så feck vem som velle kasta hatten. Men så länge som ja beskåda hatten konne da ente träffa'n.

Göra en kvinna havande, genom trolldom.

För att en kvinna skulle hon förmås eller luras att gå mellan ett par vagnkärror, och sedan skulle vagnen sättas ihop, och sedan skulle den stå så en längre tid.

"Ja, de va forstås Dina i Jonsnahult, hon lever ännu. Hon bruga allti å va åsta å dansa om nättarna, å så lå hon om dan. Hon ainamans tös så hon feck göra som hon ville. Å bra hade hon så länge föräldrana levde. Å allti ville hon ad ja skolle spå na. Ja brugte lägga kort på den tien. Så sa ja tena, ad den hon ville ha, den feck hon ente. Dar ble allri nåd gefte å. Å de geck så mä.

Men nabbona töckte ente om de darringa rännaned. Hon brugte gå en genstie genom dorra går. Di onnra om en ente konne göra nåd, så hon ble mäjed. Ja sa, de e bara te å ställa ett par krror, en på var sia om stien, på gären. Nor hon får gåed igenom gären, så e de te å sätta ihob karrorna. Så kom hon meed rekted å skolle gå igenom gären, å hingas mor va mä. Så hade di sad drad - studadrad - oppad taged. Hinga mor dro na in te väggen, så hon skolle kryba onner draed, for hon ente skolle komma mellom kärrorna, for hon forsto bätter än tösen. Så dröjde de en ti. Sin hade ja te å sätta den eina karren på gären å så hin bagom uthuslängan. Så kom hon gåane, sin en gång. Då va Johan å Gottfrid å dro ihob karror-

na, å så sa di:"Nu ska Du blai dar", å så grina da åd na. Å en kan veda hor galen hon ble. Å de ble så mä. Hon ble mä barn, å så feck hon getta se, å så borja hinga besvärligheter.

Korgamakaren gjorde en gång vid ett läsemöte i Länsbygget i Småland ett annat "kneb", så att flera kvinnor blevo havande. Han hängde två häktor i trådar, en på vardera sida om ingångsdörren. När sen folket hade kommit in, knäppte han ihop dem. Å sen var de ihopknäpta tills det börjades och märkas, att de voro havande. Sen måste han tvunget knäppa upp dem igen, annars hade kvinnorna dött.

Smi ut ögonen.

Om man inte på annat sätt kunde få reda på en tjuv, kunde man märka honom genom att smi ut ögat på honom. Den som hade svartkonstboken kunde göra det med detsamma, men i motsatt fall fick man först göra ackord med den onde, och då dröjde det tre veckor.

Man skulle smida tre torsdagsmorgnar i rad innan solen gick upp. Man skaffade sig en järnspets ock ett järnstycke med en "båra" i, passande någerlunda till spetsen. Sedan satte man denna i båran, och slog tre gånger på den, medan man sakta snurrade den och sade ungefär följande: "Den och den personen, som gjort det och det skall ögat ut på (troligen tilläges här något i fans namn H.N.), och nu börjar jag att smi."

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

-20-

Fördrina råttor.

Man kan fördrina råttor genom att säga upp dem. Det tillgår så att man säger till dem att de skall flytta. "Det skall man göra på natten klockan 12 - antingen man hör dem eller ej. Man säger högt: "Ni skall flytta den å den datum! - Ni får inte vara här längre! - Ni skall gå till det å det stället!" Man kan också dela på dem: "Hälften till det stället å, hälften till det." Men man måste ge dem ett par månaders "de-lation" ifall de har ungar, så de får tid på sig att få dem i ordning. Sen man sagt upp dem bli de "galna" och förstör så mycket de kan. "Ja så går det te å si opp dom. Å har en bara tro teed, så går det. De e allt."

Men man kan också säga upp dem efter svartkonsboken. Då få de flytta med detsamma, och då gårndettlika bra när som helst på dagen. Den där Rättejägaren uppe i Horsabergabackar kunde lägga en bräda ut i en å och få dem till att gå ut där. Det gjorde han på ett ställe och råttorna kom med ungarna i munnen å de jämra sig så, att bonnen på stället sa: "Ska de gå te på de vised, så får de va så!"

Korgamakaren "trollar" kreaturen att hoppa
över gärdsgården.

Ja, så va de den darrings Johanna Lundblad. De va en redi häxa. Å hon hittat på all slags fansty. Så hade hon å hinga gobbe böjt opp en höj gärsgår, så ente kregen skolle konna komma eng i dorra sä.

Så kom ja did en gång, å hon sto dar, å så sa ja:
"De va ed bra gäre, men e du säker på, ad da ente konna komma eng?" Då svor hon te, ad de va omöjligt. "Ja", sa ja,
"ja bara sir om du e säker?" Ja sto lant ifrå å kregen borja gå mod gäred. Så sa ja: "Titta nu"! Å alla kregen ginge did, dar de va höjast. Käringen sprant å skolle ge-na, men di satte fart mod gäred. Ja skreg te käringen:
"Ongan, om du vell ha lived i behåll, älla trampa da tar-mana å de!" Å alla kregen hoppa över dar de va höjast.

När Korgamakaren sände diarré på sin kusin.

Så en gång kom August Johansson, de va min kosin, hem te vårt å ville tinga kora å me, for han handla me köra.-Han va allti så kveck te å göra narr åd folk, den darringe. - Så sa ja, att ja gjore inga köra dar hemma, for ja skolle opp te Götteryds socken sin igen. Så sa han, att om ja ente gjore nånna, skolle han skicka sånna ränneskida på me, så ja skolle allri konna göra nåd mar. Å de sa han fläre gånga. Så sa ja te'n, bara han ente geck över dar necken hade gåed, for då konne han ble dåli. For han skolle gå över än när han skolle gå hem. Så om måronen ette, opp ad dan ve nie tien, så geck ja did. Så sa Olov, min bror, var ja skolle hän. Så sa ja: "Ja ska eng å titta te den lelle Marken, de kallte ja en for darfor att han hade mål, nor han gjore köra. Å meed rekted nor ja kom did, så lå han på gården å kröb som en mask, å han kräkte å han hade mögad se så han lukta varre än ed avträdeshus. Så hade han legged hela tien sin han kom hem. Så sa ja te'n: "Vaffor legger du dar". "Åh", svor han te, "ja e så dåli, så dåli." Så sa ja: "Tvi for pocker." Å så skratta ja ad en. Så to ja fatt i en, ja bara to i hadden på en. Så reste han se på se. Så hade jan te å bytta klär å hydda se. Sen sa ja te'n, att han skolle ställa om kaffe å jöga. Men han svor på på da hade enged brännevin. Så sa ja te'n; darf står en halv

5024

liter, å litern ska opp. Å så geck han ätte litern, å så
drack vi den. Men dar syntes engen sjuga på karen sin.
Men frå den betan har han aktad se for me.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
-24-

Skriv endast på denna sida!

24.

Korgamakaren sätter diarré på en ko.

Så va dar en trollkäring, som hette Johanna Lundblad. Hon bodde i Tockarp, å de e ente lant hemifrå. Hon ställde ud en melkahare, å di hade skåded på en, men han slo ifrå se skåded på ed får. Men ja orna mä så hon feck väck sina melkahara.

Ed par tre da ätte, kom ja forbi dorra kreg. Di hade en ko som va nykalad, å di sa hom melka 14 liter. "Ja", sa ja, "bara de håller i se". Sin strax ätte feck koen ränneskida så de stänkte oppad väggana i ett par timma. Sin dess mjölka koen ente en droppe mar.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
-25-

Lappskottet.

Di meste lappskåden gå om framtien, å de va då ja feck lappskåd, nor ja va en 10-11 år. Du kan titta här på mitt ben så ska du säl. Dar e marke ännu. Ja geck på en väj osså kom dar en horreving, så ja slo omkull. Hemma trodde di ad ja bara hade falled å slad me på benen. De ble svartblått som en kakelon, mä de samma. Ella brugar de ente synas forän på tredje dan, å då bler det svarta preckar liasom nor en skåded ed djur mä hagel. De dröjde ed par år engan ja ble bra. De va Anners Hanssen i Fuelt som boda me.

Häxorna har lärt se å lapparna å skjuda lappskåd (villapaskåd). Om en e kveck å spottar tre gånga engan horrevingen kommer fram så tar ente lappskåded. Ed lappskåd kan gå horlant som helst. De e bara den som säl fått lappskåd, å som ved hont en ska göra forstås, som kan bodad.

Så va dar en brorson te me, han va en tolv - fjorton år, som feck lappskåd, å så ville di ad ja skolle komma å bodad. Men ja sa, ja kommer ente forrän om tre da, engan göe de engen nötta. De va en käring som hade skåded ed, å ja vesste ju vem de va. Hon hette Helena Lundblad, å de va en redi häxa må du tro. Så skicka ja bå ätte "Vingekal", att han skolle komma å hjälpa me, for ja konne ente säl nor vi va så nära i släjt. Han velle ente gärna for han va läsare .Men så kom han liaväl, å så reda vi opped.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
-26-

Forst to ja å skar å pågens nagler. Ja borja på den högra tommen, å sin to ja långfenger, å så di annre fengrarna, å sin på den vänstra stortåen, å så di annra tärna. Sin to ja på den vänstra hinnen, å så på den högra foden. Då ble de ju som ed kors. Så to ja letta hår osse, å så ladda ja bössan mä de, å så la ja ing dobbel förladdning. Sin satte vi pågen, mä rögen udad, på en stol i en dörr, som vette mod norr, å så sätte ja bössan mellan benen på pågen, onne stolen, å skåd. Å skåded de snorra åsta, å vi konne se hor de geck fram, for dar ble sådant värstråg, så träen di rede böjde se nör mod joren. Å forst geck de mä ving en bid, men sin vände de, å geck mod ving, å de geck över tre mil, för så lant va dar did, dar kåringen bodde. Hon sad ve kakelonen å hade sin tösa tös på knäed. Å nor skåded de kom, så trilla hon på kakelonen, å di fenge ta glötten for den brände se, å di öste vann på hueded på kåringen i flere timma, ingan hon ble ma't. Å sin feck hon ligga i över tre månader.

Sin så nor kåringen kom hem te vårt en ti ätte, så sa hon ad hon hade vad sjug. Då ga ja na tre konjaga, å sin frågte ja na om de va på den å den dan å ve den å den tien, som hon ble dåli. "Ja de va de ju", sa kåringen. Då sa ja, ad hon skolle ente bry se om å skicka ud nånna lappskåd ella bära se domt ad, for då skolle hon få de igen, for de va ja, som

Hur Korgamakarens lappskott botades.

Nor ja hade fåd lappskåd så feck ja legga te sängs ett å ett halt års ti. Å onne den tien söktes dar dokter for me, å så lå ja på lasaretten. Nor ja lå hemma, lå ja hål på me, å de krympte de vänstra bened opp te kroppen, så ja konne ente rätta'd. Å sin nor ja kom opp, så rödna dar ud benskärver, så di falt ikring, nor ja geck. Å ja tappde en här å en annan där. Så en kan tänka, ad de va ente lätt.

Sin så kom ja te Ängelholms lasärett, å dar va de te å oparera på ed. Dar va två man te å hålla, å ja sad fast som i ed skruvestä. Så va dar en, som dro ud ed stort ben mä en hotång å bened. Nelsen kan tänka, ja har ente had ed for gott allti. Sin va de te å plåstra på ed, for da ville ta'd bened å me. Men de feck di ente löv. Nor den doktern som va dar, ente konne få rätt på sjukdomana, så ga han dom ed kvarter medicin på en flaska. Å nor da feck drocked de, så va de slut mä dom. For då döe di. Å dar va en som hette Ola, en gammal man, som lå dar i samma rom sa ja. Han feck en kvarterflaska full å medicin, å ja feck en å samma sort. Ola, han drack meed rekted sin medicin, men ja drack ente min. For ja ble varnad å di annre, som lâe dar. Di sa, ad ja skolle ente dreckad for de va geft. Udan ja skolle hällad ud om fönstred. Å de gjore ja meed rekted, nor doktern va gåen.

Ja hällde ud lite i sänder, å doktern geck dar å kicka på flaskan, for de gjore engen värkan på me. Men Ola han döe två da ätte. Annra dan så hade di själasorgaren did, å en ge en nattvarden, å forpassan te den evia vila. Men tänk såna plågor den Olan, han hade, engan han konne slutta detta jordelived.

Sin va doktern ihoba mä me å röd å levde tèd, for ad ja ente hade drocked min medicin. Men ja morplikta me på, ad ja hade drocked ed. Då hade doktern ingen annan udväj än te å skriva ud me så ja feck ente va dar längter. Å ja så helst de samma, for en feck svälta som örн dar.

Sin geck ja sånt en längter ti, å di sökte på alla dess vis, men dar va engen hjälp å bekomma. Nor da feck dras nånna år, så fondera vi på å skecka bå opp te Annars Hanssen i Fuelt (en klok gubbe i Småland. H.N.) Så hade ja ed lited bånn å ullen trå om bened, på natten ingan vi skolle ha bå. Så va de te å skicka de mä opp te'n. For han ville allti ha tecken. Så forstås feck han de, Å så löfte han, ad he skolle ble bra. Men ja feck ha'd lia länge, som ja hade hatted i ngan de ble bra. Men frå den dan läktes bened. Men ja känner de änn i denna dammod ovär.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—
-30-

Jägaren sände tillbaka lappskottet.

Dar va en jägare på Lärkagoss (Lärkesholm) i Örkelljunga socken. Han konne trolla å han konne skuda flere mil. Han konne stanna hemma for han sköd lia meed, som dom som geck ud.

En gång sto di ve en liden sjö, å dar va frösed. Då så di, ad dar kom nåd rullane på isen. De va liasom en bikuba. Når de kom fram, to Bengt, de hette jägaren, å slo te'd mä näven, så de rulla omigen. Så frågte di, va de va for nåd. Så sa han, ad de va lappskåd. Når han slo te'd, geck de te-bags te den, som sänt ud ed.

När Ulla skulle bota korgamakarens tandvärk.

Det hände uppe på Horsaberga backa i Götteryds socken för en 40 år sen. Där bodde Korgamakaren en tid hos en som hette Sven-Johan och där bodde också Ulla. Hon brukade sitta och knyta ommor (ryssjor) hon häxade också lite i tysthet. Så fick Korgamakaren en förskräcklig tandvärk och den skulle Ulla bota. Så tog hon honom med sig ut till ett "nöta trä" - det skulle tvunget vara något fruktbarande träd - där fick han sju pinnar av olika slag, som han skulle rota i tanden med tills det blödde. Sen tog hon pinnarna och gömde dem så nätt under nötträdet. Sen fick Korgamakaren gå hundra steg baklänges från trädet och så spotta tre gånger. Ulla läste även något men han hörde inte vad de var. - Men tandvärken lätte emeller-tid inte.- Det var meningen att den, som kom å plockade nötterna skulle få tag i (stöta till) pinnarna. Då fick han tandvär-ken. Men om ingen kom, skulle den återkomma efter 100 år till den, som haft den, Det var alltså efter döden. Och den kom endast om hans ande fanns i helvetet. På det andra stället hade han inte ont av den.

Korgamakeren befriade kvinnan från barnsängsplågor.

När Korgamakaren bodde i byn Jonsnahult i Knäred, kom det en gång en kvinna till honom, som fått "baralägekrämpor" (barnsängsplågor). Det var någon som sändt dem på henne. Då sa Korgamakaren till henne: "Ta kjorteln å di, å sätt den på hoggekobben!" Så gjorde kvinnan det, och så surrade Korgamakaren ett rep om kjolen, och sedan drev han, med en ryxa, i kubbén. Så blev kvinnan bra igen och så fick den plågorna tillbaka, som sändt ut dem.

Rackar-Marjan (en känd tattarekäring, H.N.) sände en gång barnsängsplågor på en vagn. Vagnen stod och "reste" hela tiden medan det varade.

Ullas

5024

När korgamakaren botade fåret hemma i Attarp.

Når ja hade vad i Horsabergabacka, de va dar i Götteryd socken, så kom ja hem te Attarp. Så geck ja ju ikring å skolle titta om bekantinga forstås, å så kom ja te min morbrorsa i Lilla Mattarp. När ja då kom did, de va så om framtien, så lå dar ed får å kröb ^{med} ikring väggarna på gården. De konne ente stå på bagbenen. Så önkas ja ved fåred, å så sa ja te min morbror: "Ta å boda fåred ella osse slaten ed, for de e söng om fåred". - "Boda du ed om du kan!" svor han te. Så sa ja : "Ja, de måtte ja väl konna." Då borja di å skmatta åd me, å skolle göra spe åd me. Så sa ja te dom: "Ta'n ing ed i fårahused!" Å de gjore di. Så va dar ed par graner, da stoe ve var sin sia om väjen ing te gården. Så sa ja te Johanna, de va hansa hustru: "Möster, spring opp dar å ta två graneris å den granen, å ett å hin." Å de gjore hon meed rekted. Så bont ja ihob di darninge granerisen, å så va ja inge å strög fåred tre gånger på var länn neråd benen, å så sa ja: "Ja hogger for vre åc knarr å senabrott," å de sa ja tre gånga. Sen så la ja graned i gösselhögen. Så frågte möster me hor snart fåred de geck. Så sa ja att ingan tre da skolle de gå. Å mina kosiner da stoe dar å grina när ja bodad. Så annra dan så va ja dar inge å skolle se, hör de va me fåred, men då geck fåred, å dar syntes engen sjuga på ed. Å sin va di rätt håna for me. (Ullas formel)

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
-34-

När Korgamakaren botade kon, som var häxad.

Ja bodde i Boalt då, å så skolle ja ta hem te Attarp, for ja fornamt, dar va nåd på färe. For ja hade allti särskilta aningar for. Å nor ja då kom hem, mötte ja Ludvig, min bror, på farstu-stenen. Så sa han: "De va bra du kom, for så slépper ja å gå." Så sa ja: "Va felas?" Så sa han: "Den grimmede koen kan ente resa se." Å så talte han om, ad han skolle taed te Alfredsa, min bror, å had hjälp, te å lötta opp na. Så hade di tad ing koen i ed logål, å dar lå hon. Hon varken åd ella drack ella hade gjort på flere da. Fed å grann va hon, å dar va bara sex ugor te hon skolle kala. Så öppna ja lodörren, å skolle se hont de va mä na, ingan ja geck ing. Så sto ja å fonderlite. De gör ja allti, ingan ja ska göra nänting. Å sin geck ja ing.

Mor gräd å töckte de va traged, men då sa ja: "De e ing-enting å gråta for, de e ju ente så farled mä ed." For ja forsto va som fela. For änna sen ja va te rättejägaren, ha ja hatt mina aninga, å inte hatt nån ro, när de vad nåd som rörde släjten. Så sa mor: "De e rent raled, ad en ska gå å lötta på koen i sex ugor, änna te hon kalar". Då sa ja: "Hon varken eder ella drecker, så dar e enged å gå å lötta på. Ska de gå sånt i sex veckor, e de bara benranglen igen." "Han I engen blånn-rögelse hemma", sa ja. Så sa hon: "Dar e vesst letta i-

gen." For dar lå sånt for de mesta. Å de köber en på aboteked. Så sa ja: "Då får ja ihoba mä ed, å hydda te den, som har ont å ed. Å ska en ha besvär så ska da allt få kännas på ed." Så sa hon: "Du får vänta letta te ja fåd kokt kaffe. For har e ju rätt så lant å gå". - "Ja ,så kan en få letta ill." For de ska en ha te rögelsen. Vi brugte for de mesta å ha illglöverna på ed pannejärn, å så la vi en plåt över te vi haded färed.

Nor vi hade drocked kafried geck vi nör å borja mä koen. Forst gne vi mä båsveskor så vi fenge benen varma. Sin vi så hade gneed benen, feck vi opp koen. Sin va de te å klèppa letta to i pannan mellan hornen, å så skraba letta å hornen på na. De las på glöven mä rögelsen. Så feck hon forst andas eng en del å rögelsen. Sin geck en aved omkreng na tre gånga, å sin skolle de tas onge bugen å över röggen, ront kroppen, osse aved tre gånga. Sin en hade gjort de ledde ja eng na i båsed å satte na dar. Mor hon gråt nor ja to eng koen. Hon sa, ad vi skolle ente ta eng na, for da konne ente lötta opp na. Så sa ja: "Bry jär ente om de, for de e min sag. Koen ska både eda å drecka." Så to ja en fan full hö, å slängde te na, å hon borja eda mä desamma, så da slapp å lötta na mar.

Så geck ja eng å la me på bänken letta. Men forst hade ja sat te mor, ad hon ente feck låna bort nåd, om dar kom nån å velle låna. Ja vesste ad häxan skolle fram, for de va

toed å de ja skraba å hornen som gjore ed. - Di ble brända invärtes å di ble så dålia så di hålla på å dö. - Så ble ja sönni å sömna te ed tag. Så hörde ja i sömnen, ad de prata, å då vagna ja. Då va meed rekted häxan dar, å hade lånt en kopparkastrull. De va de varsta hon konne låna, - For va de nåd däckonna elda onne, så fenge di dobbel kraft igen. - Så hoppa ja opp, de varsta ja konne, å ga na på truten, så bloed stänkte, å så röckte ja kastrullen frå na, å så iväj me na. Så ble vi kvitt na de taged.

Om hon fåd fatt i de förste blodroppana - de försöga da ta i forkled ella nånstans - så hade hon konnad häxa igen. Hade hon fåd fatt i kastrullen, hade hon blett kry osse igen, men nu feck hon va dåli. De kan vara en åtta da. Käringen lever ännu.

När de försökte häxa kreaturen hos Korgamakaren.

Sin lå ja å krämma mä koer, å så feck ja en prima kvia, som kala, å hon va så bra, så vi velle ente ble å mä na. Så den darrings häxan å hinga gobbe, så töckte di om na, å di velle ha na, men vi velle ente sälja den te dom. Å så nor vi hat na i sex ugor, sin hon hade kalat, så borja hon slå, så vi ente konne mjölka na . Så brydde ja me ente om å krångla me ed, udan to te Voxtorpa markad, å så sålde ja koen dar.

Da ble gobben forargad på ed, for han hade en gammal ko dar, som han skolle sälja. Så hade han for se ad han skolle få fatt i kvian, så sin ja sålt na kom han å velle bjua 10 kroner mer. Men ja ga en en lusing å sa: "Kom ente, ditt forbannade fä, å va dom." Å så feck han na ente forstås.

Sin köpte ja, så ja hade enatrellefira koer dar i fähused. For ja hannla skarpt mä koer for. Så kom han ing dar, karen forstås, for nu va de han som skötte om ed. (Häxeriet. H.N.) Hon torde ente. Han skolle häxa kregen, men så va ja mä, for ja skolle sa hont de geck te. Så låddes ja som engenting, så ja lo en häxa. Så strög han koerna längs röggen, han klappa dom, men så konne han ente göra nåd, for ja strög på hint hålled. Så de ble löjn. "Vaför ska du porra dom?" sa han "Ah", sa ja "de gör engenting hont da se ud, bara da konna eda bra." Så feck han engen rätt på de darringa.

Så köpte ja en späer kal å dom for fem kronor. For ja skolle se, hont de geck. Så hade ja vad dar å skored tår, (torv H.N.) å så to ja kalen mä me hem. Men de forvåna dom nor ja to kalen, for ja bara to en ud å kätten, så klappa ja en letta - strögen - så sprant ja hem allt va ja konne. Å kalen sprant ette liasom en hong. Så hade vi den, te hon va färi å kala. Å hon va möcke grann. Så va de fortröded. Så ble den, så öden ente konne pissä. Så nor han va i kalställning

to ja å sålde'n. Letta engan ja kom fram te plassen - Örkelljunga torda - så va ja ude i boskana me kvian å hade na te å pissa. Så hon slapp å döja å de. Å de va bara te å killa na onne bärane. Så feck da enged nøje å de.

Sin dröjde de en ti - de e bara nånna år sin ditta hände - så hade Birger, min brorson, -en 30-40 höns. Röa å gran-na va di, men di bara dar å vära. Så en gång va han borte, for han e ju relangös, feck ja fatt i en del blånnrögelse, å ud å röga hönsen. Sin gäck ja eng å la me forstås. Min bror-son kom nånna timma ätte, å han lokta edd dar va rögad, men han sa engenting. Men de dröjde ente fjorton da, forrän hön-sen borja varpa. Sin da då hade varped, låe da å på alla dess vis, så han feck så många höns sin. Sin den tien ha de gåed nädlonda bra. Da hade en tös, da velle gefta bort te Birger, men han velle ente ha na.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
-39-